

A kortárs gyermekirodalmi művekben megjelenő klasszikus meseszereplők ismertetését a szülők bemutatásával folytatjuk. A népmesék világában kevés figyelem jut a szülőknek – a hős a szülői házat elhagyva, saját útját járva küzd meg élete kihívásaival. Ritkán találkozunk olyan történettel, melyben a főhős szülői pozíciójában kerül az események középpontjába.

A népmesékben az édesapát leginkább az útnak indító szerepében találjuk, aki a történet elején valamilyen feladattal bízta meg a főhóst (pl. tanuljon valamilyen szakmát). Az eladósorba került királykisasszony édesapja is apai pozícióból szabja meg a kérőjelöltek teljesítendő feladatait. Az édesanya szintén szerepelhet útnak indítóként, azonban míg az apa általában valamilyen életkihívás elé állítja, próba alá veti gyermekét az útra bocsátással, és arra kíváncsi, vajon az megállja-e a helyét az életben, a népmesebeli édesanyák inkább bajba jutott özvegyasszonyok, akik a gyermekük segítségére szorulva, kétségbeesésükben indítják útjukra fiukat vagy lányukat. A szülőhöz visszatérő mesehősök heroikusságának megkoronázása, amikor a szülő megdicséri és elismeri gyermeke teljesítményét. Az anya-gyermek kapcsolatának ábrázolásakor azonban nem feledkezhetünk meg a mostoha karakteréről sem, akinek az az életcélja, hogy megszabaduljon a fogadott gyermekétől, és a saját gyermekét juttassa előnyösebb helyzetbe – s ezért bármire képes.

A gondoskodó és megmentésre váró szülők

Írta: Petres Csizmadia Gabriella

2018. június 01. péntek, 18:59 - Módosítás: 2018. június 18. hétfő, 19:31

A kortárs gyermekirodalomban a hagyományos útnak indító szerepkörön túl a szülők elmozdulnak peremhelyzetükből, és gondoskodásukkal gyermekük életének középpontjában foglalnak helyet; másrészt eltűnésükkel, veszélybe kerülésükkel arra ösztönzik a gyermeket, hogy életfeladatuk a szülők megmentése legyen. Az első esetben a szülői szeretet mindenek felettiségére kerül a hangsúly, a másik esetben pedig a főhős már nem feleségkereső vagy hivatástisztázó útra indul, hanem – gyerek lévén – az elrabolt vagy bajba jutott szüleit, esetleg az összefelnőtt világot kívánja megmenteni.

A megmentésre váró szülők

Lakatos István Dobozváros című meseregényében a főszereplő kisiút, Zalánt egy nap különös, nagyszakállú, idős ember látogatja meg, aki önmagát a világ urának nevezi, és közli a kisiúval, hogy szüleit a dobozvárosiak másolatokra cserélték le. Zalán meghökkenve veszi tudomásul, hogy valóban gumiszülők helyettesítik a valódiakat, sőt már saját maga helyett is megjelent egy pótygyerek a lakásukban. Székláb, az idős férfi elárulja Zalánnak, hogy az ő feladata eljutni Dobozvárosba, és visszahozni szüleit a valós életbe – sok más szülővel együtt. Dobozváros az elszürkült társadalom mintája, ahol rabszolgamód élnek az emberek a mindennapjaikat – egyforma házakban laknak, egyforma munkát végeznek, egyformán gondolkodnak. Zalán ebbe az elszürkült életet élő felnőttek világba lépve izgalmas kalandokba keveredik, sőt időnként akciófilmeket megszegyenítő fordulatossággal halad a megmentés folyamata. A popkultúrában való jártasság, a képregények és héroszfilmek kultúrája szó szerint is átjárja a történetet, olyannyira, hogy a regény egy fejezete képregény formájában kerül elmesélésre.

Gonosz mostoha helyett szerető nevelőszülő

Tóth Krisztina A lány, aki nem beszélt című mesekönyve különlegesnek számít a szülő-gyermek kapcsolattal foglalkozó kortárs mesék körében, mivel gyermekét elhagyó szülőkről, örökbefogadó nevelőszülőkről és örökbefogadott, de vér szerinti szüleit kereső

A gondoskodó és megmentésre váró szülők

Írta: Petres Csizmadia Gabriella

2018. június 01. péntek, 18:59 - Módosítás: 2018. június 18. hétfő, 19:31

gyermekről szól. A kortárs gyermekirodalomra jellemzően a befogadó szülők itt már nem mostohaként, ellenfélként lépnek fel a főhőssel szemben, hanem szerető nevelőként, a vér szerinti szülők szerepének kiteljesítőjeként, akik valódi otthont biztosítanak a befogadott gyermek számára. Az elhagyott gyermek megérzi vér szerinti szüleinek (ahogy ő nevezi: szülőanyjának és nemzőapjának), valamint elvesztett testvéreinek közelségét, és nevelőszülei („drága szülei”) jóváhagyásával, fogadott testvére kíséretében felkeresi őket. A történet a traumatizált, elhagyott gyermek némaságának, múltról való beszédképtelenségének feloldódhatóságát, a nevelőszülők támogatásának erejét és a vér szerinti család megismerésének gyógyító hatását tárja fel. Az elhagyott gyermek önmagára találása azonban nem teljedhet ki a vér szerinti család felkutatásával – az emlékezésen túl a gyermekben meg kell születnie a kiengesztelődésnek is.

Az útnak indító „pótszülő”

[M. Csepécz Szilvia Kicsi, kisebb, legkisebb](#) című mesekönyvében egy félárva kislány, Ivett kalandzásait követhetjük nyomon az Elfelejtett Mesék Birodalmában. A sokarcú lufikkal, mániákusan kapzsi gyűjtögetőkkel és egyéb mágikus lények által akadályozott útjárás Alice Csodaországban történő abszurd kalandzásához hasonlítható leginkább. A hétéves kislányt a pótmamává fogadott új szomszédja, Hortenzia vezeti be ebbe a fantáziadús mesevilágba, aki az édesanyját elvesztett kislány sivár életét a mesébe lépés lehetőségével színesíti ki. A tündérszerű pótmamuka pontosan látja, miben szenved hiányt a kislány, és pillanatok alatt nemcsak szeretetével árasztja el, hanem egy izgalmas világ megismerésének lehetőségével is megajándékozza. A kislány előtt megnyitja a fantáziavilágot, azonban azt is felméri, hogy gondoskodása abban mutatkozhat meg leginkább, ha a népmesékből ismert útnak indító szerepét megőrizve teret hagy a kislánynak, hogy a saját útját járja, s maga fedezze fel a saját kalandjait. Így varázsol M. Csepécz Szilvia tündéri pótmamája pillanatok alatt életet a kislány és édesapja életébe.

Szülőkről (is) szóló további művek:

A gondoskodó és megmentésre váró szülők

Írta: Petres Csizmadia Gabriella

2018. június 01. péntek, 18:59 - Módosítás: 2018. június 18. hétfő, 19:31

Darvasi László: Trapiti (meseregény)

Fecske Csaba: Mostohák (vers)

Kovács András Ferenc: Nekeresd ország királya vagyok (gyermekvers)

Lackfi János: A fekete király (vers)

[N. Tóth Anikó: Az eszemet tudom \(irodalmi mesék\)](#)

Parti Nagy Lajos: A kalifa és a tűz (irodalmi mese)

Péterfy Gergely: Misikönyv (meseregény)

Simon Réka Zsuzsanna: Ahány király, annyi mese (mesekönyv)

Tamás Zsuzsa: Mesék a Teljességhez (mesekönyv)

Tarcsai Szabó Tibor: Segítség, megszöktünk! (meseregény)